

31.januar 2019

UPA2019/32

Inatsisartut suleriaasianni § 33 naapertorlugu Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut matumuuna imaattoq saqqummiuppara:

Aqqusinernik aqqissuussinernut pilersitsisarnernullu, ilisimalikkanik ataqatigiissaariitigaluni katersuivimmik, kommunillu susasaqarfimmi suliniutaannik ikorfartuisarfimmik aqqusineqarnikkut ingerlatsivimmik pilersitseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaqa Hermann Berthelsen, Siumut)

Tunngavilersuut:

Ullumikkut ukioq 2019-imiippugut, sulili Kalaallit Nunatsinni inoqarfiit marluk akornanni aqqusinersuaqalersimanngilagulluunniit. Aammami taama ajornanngitsigisumik tamakkuninnga eqqarsarsinnaaneq inuiaqatigiinni sulil nalinnginnarilinnginnatsigu tupinnanngilaq. Kalaallimmi Nunatsinni ullumikkumut Inoqarfiit marluk akornanni aqqusinniortoqarsinnaanera sorsuakkiarlugu oqallisigisarpaput massa nunani allani tamanna aqqissugaanermikkut eqqarsartaatsimikkullu ulluinnarsiutigalugu nalinnginnarigaat. Aammalu aningaasaqarnermikkut teknikkikkullu periarfissatik naapertorlugit ineriartortittuarlugu. Soorlu nunat qaqqartuut uagutsitut sinerissami aamma inoqarfeqartut qiviaannarsinnaavagut europa-mi Norge, Amerika kujallermi Chili tamakku nunat tamakkivillutik naavillutik aqqusineqarput, europa qiviaannarsinnaavarput. Tassa imaappoq nunap iluani aqqissugaanikkut aqqusinniortarnerup aamma nunatsinni nalinnginnaalernissaa akisuallaanngitsumik suliarineqarsinnaasalernissaa sulissutigiuartariaqarparput.

Siunnersuutip matuma siunniunertaa tassaavoq, nunatta aqqissugaanerani aqqusinertigut angallanneq sammeneqarnerulissagipput. Siunissami Aqqusinernik Ingerlatsivissap soorlu makku suliassarinnava:

- Pilersaaruserneq
- Aqqusinniornerit ingerlatsinerillu
- Angallannermik isumannaarnerneq

Pilersaarusernerup ilaattut Aqqusinernik ingerlatsiviup suliassaraa aqqiissutisanik pilersitsinissaq, sapinngisamik avatangiisunik innarliinngitsumik, taamaalilluni namminneerlutik biilnik angallattut pisortallu angalatitsinerinik atuisut ataqatigiissaakkamik pisinnaasunngorlugit. Aqqusinnermi angallannerup ingerlalluarnissaa pingaaruteqarpoq kommunillu qanimut suleqatigilluinnarlugit inerisarneqassalluni soorunami aamma angallannikkut soqutigisallit allat aamma peqatigilluinnarlugit.

Pilersaarusernermi tunngavissatut angallanneq pillugu ilisimasat, isumannaatsuunissamat avatangiisimullu tunngasut katersorneqartassapput.

Ukiut ingerlaneranni arlallit takornariaqarnerup siuarsaaffigineqarnissaa pillugu isummaminnik saqqummiisarsimapput. Ukiunilu makkunani periarfissat nutaat takkupput. Arctic Circle Trail, Sikumiut pilersaarutaat, qimussernerit minnerunngitsuimillu Aasivissuit – Nipisat pillugit Unesco-p Nunarsuarmioqatigiit eriajisassat pilligit allattorsimaffiannut ilanngunnerat.

Tamassuma eqqaani aatsitassanik ujarlernerittaaq takutippaat aatsitassarsiornermut atatillugu aqquserngup atorreqarsinnaanera, taamaalilluni Sisimiuni umiarsualivik sikuneq ajortoq atorluarneqarluni.

Nunani aqqusinerpassuaqartuni misilittakkat takutittuarpaat nunani arlaatigut pisuussuteqarfiusuni aqqusernit pilersinneqaraagamik aningaasarsiornikkut ineriartornermik kinguneqartitsisartut, tamanna Island-imi Savalimmiunilu aamma uppernarsarneqarpoq.

Pilersaarutip piviusunngorneratigut nunatsinni aqquserngit allat pilersinneqarnissaat aqqutissiuunneqalissaaq. Soorlu tamanna pisinnaavoq Kujataani aammalu Ilulissat eqqaanni.

Aqqusiniornissaq siuarsarniarlugu Qeqqata Kommuunia ATV-t aqqusiornissaannut aningaaliissuteqarpoq. Taamaattumik isumaqarpunga Namminersorlutik Oqartussat Qeqqata Kommuunia suleqatigalugu pilersaarusiussasut aqquserngup pilaartumik pilersinneqarnissaa anguniarlugu.

Siumumiit neriuppugut Inatsisartut sapiissuseqarlutik paasinnilluarlutillu aalajangiiffigisassatut siunnersuut manna tapersorsorumaaraat. Taamaaliornikkut sorpassuartigut pisariaqartutigit peqqissaartumik piviusunngortitsiniarluni sulineq pilersaarusiortunit, Kommuunimit, aammalu Namminersorlutik oqartussaqaqfinni susassaqaqartunit ataatsimoorfeqaqartumik Inatsisartut isummernerannik aallaaveqaqartumik pisinnaalissammat.

Siunnersuutip aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu Pisortanut sunniutissai:

Suliassat suliareqqusaasut ilutigalugit aningaasartuutigissamaakkat iluini maannamut naammasineqarsinnaasimapput. Matumuuna siunnersuutigineqarpoq aqqusinniornikkut pilersaarusiortarneq il. II. pingaarnersiuiinermi qaffakkiartuaartumik pingaartinneqaleriartussaaq siullermik piginnaasatigut katersuinermi kingusinnerusukkullu suleqataasussanik 1-2-nik atorfinitsitsinikkut, kiisalu siunnersuutigineqarpoq aningaasatigut pilersaarusiornermut ilanngussisoqassasoq 3-5 mio kr-ninik annertussusilinnik.

Taamaalilluni ukiumut 2020-mut ukiunullu tulliuttunut aningaasatigut inatsimmi ilanngunneqaqartussanik.

Inuussutissarsiutilinnut privatinut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutissai:

Siunnersuut piviusunngorpat inuussutissarsiutilinnut privatinut inuiaqatgiinnullu iluaqutaassaaq. Isumaqaqarlunnarpunga aqqusineq Nunatta inuussutissarsiornikkut iluaqutigiussagaa minnerunngitsumik takornariaqarneq eqqarsaatigalugu.

Innuttaasunut aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu sunniutissai:

Soqaqngilaq